

УДК 37.016:780.62/63:[37.018.54:7]

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2025-111-4>

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ГРИ НА УДАРНИХ ІНСТРУМЕНТАХ УЧНІВ МИСТЕЦЬКИХ ЛІЦЕЇВ

Гриньова Марина Вікторівна,
доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент
Національної академії педагогічних наук України, ректор
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
grinovamv@gmail.com
orcid.org/0000-0003-3912-9023

Дудник Євген Ілліч,
директор Полтавської дитячої музичної школи № 1 імені П. І. Майбороди,
заслужений артист естрадного мистецтва України, заслужений працівник культури
України, аспірант Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка, доцент кафедри музики
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
dudikduda@ukr.net
orcid.org/0009-0004-3264-1125

Серед музичних інструментів ударні посідають особливе місце, у складі оркестрів та ансамблів вони формують темпоритмічну основу, визначають художній характер твору й нерідко надають йому національно-стилістичного колориту. Ефективне опановування ударних інструментів передбачає послідовне й цілеспрямоване формування виконавських навичок, організоване з урахуванням психофізіологічних особливостей учня та специфіки підсімейств ударних.

Мета дослідження полягає у науковому окресленні змісту та особливостей етапів формування навичок гри на ударних інструментах у учнів мистецьких ліцеїв.

Методи: нормативно-правовий аналіз дозволив визначити поняття мистецького ліцею та особливостей його освітньої діяльності, з'ясувати вимоги типових програм і підходів до оцінювання, узагальнення використано для формулювання узагальненого визначення «формування навичок», виокремлення спільних ознак дефініцій різних авторів, за рахунок системного підходу застосовано для встановлення взаємозв'язків між цілями, змістом, методами формування навичок гри на ударних та оцінюванням.

Результатом є опис триетапної моделі становлення навичок гри на ударних у контексті мистецького ліцею, що узгоджується з вимогами чинних освітніх документів та практикою шкільного музичного виконавства. Означена етапність забезпечує поступ від первинної моторно-ритмічної організації до інтерпретаційної самостійності та сценічної надійності, готуючи здобувача до подальшої спеціалізованої освіти.

Висновки: формування навичок гри на ударних інструментах учнів мистецьких ліцеїв включає в себе три етапи. На початковому етапі закладаються основи техніки і музичальності, учні опановують базові прийоми гри, розвивають ритмічний слух, координацію, засвоюють елементарний репертуар, формують мотивацію до занять музикою. На середньому (базовому) рівні відбувається інтенсивний розвиток технічних умінь (швидкість, рудименти, гра на різних ударних), збагачення музичного кругозору стилістично різноманітним матеріалом, виховання ансамблевих навичок та творчої самостійності. Профільний рівень завершує становлення молодого ударника, удосконалюється майстерність до рівня, близького професійному, формуються інтерпретаторські здібності, власний виконавський стиль, готовність до подальшої спеціалізованої освіти.

Ключові слова: навички, ударні інструменти, формування навичок гри на ударних інструментах, етапи формування навичок гри на ударних інструментах, мистецький ліцей.

STAGES OF FORMATION OF SKILLS OF PLAYING PERCUSSION INSTRUMENTS OF STUDENTS OF ART LYCEUMS

Grynyova Marina Viktorivna,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Rector
Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko
grinovamv@gmail.com
orcid.org/0000-0003-3912-9023

Dudnyk Yevhen Ilyich,
Director of Poltava Children's Music School No. 1 named after P. I. Mayboroda,
Honored Artist of Ukraine, Honored Worker of Culture of Ukraine, Postgraduate Student
of Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko,
Associate Professor of the Department of Music
Luhansk Taras Shevchenko National University
dudikduda@ukr.net
orcid.org/0009-0004-3264-1125

Among musical instruments, percussion instruments occupy a special place; in orchestras and ensembles they form the tempo-rhythmic basis, determine the artistic character of the work and often give it a national-stylistic flavor. Effective mastery of percussion instruments involves consistent and purposeful formation of performance skills, organized taking into account the psychophysiological characteristics of the student and the specifics of percussion subfamilies.

The **purpose** of the study is to scientifically outline the content and features of the stages of formation of skills in playing percussion instruments in students of art lyceums.

Methods: the regulatory and legal analysis allowed us to define the concept of an art lyceum and the features of its educational activities, to clarify the requirements of typical programs and approaches to assessment, generalization was used to formulate a generalized definition of "skill formation", to identify common features of definitions of different authors, due to the systematic approach was used to establish relationships between goals, content, methods of forming skills of playing percussion instruments and assessment.

The **result** is a description of a three-stage model of the formation of skills of playing percussion instruments in the context of an art lyceum, which is consistent with the requirements of current educational documents and the practice of school musical performance. The specified phasing ensures progress from primary motor-rhythmic organization to interpretive independence and stage reliability, preparing the applicant for further specialized education.

Conclusions: the formation of skills of playing percussion instruments by students of art lyceums includes three stages. At the initial stage, the foundations of technique and musicality are laid, students master basic playing techniques, develop rhythmic ear, coordination, learn an elementary repertoire, and form motivation for music lessons. At the intermediate (basic) level, there is intensive development of technical skills (speed, rudiments, playing various percussion instruments), enrichment of musical horizons with stylistically diverse material, education of ensemble skills and creative independence. The profile level completes the formation of a young drummer, skills are improved to a level close to professional, interpretive abilities, one's own performing style, readiness for further specialized education are formed.

Keywords: *skills, percussion instruments, formation of skills in playing percussion instruments, stages of formation of skills in playing percussion instruments, art lyceum.*

Вступ. Формування музично-творчого потенціалу учнів і становлення навичок гри на інструменті є важливою умовою їхнього особистісного розвитку та творчої самореалізації. Підвищення стандартів інструментальної підготовки корелює з чіткою артикуляцією виконавських умінь і критеріїв їхнього вимірювання, що набуває особливого значення в умовах посилення освітніх вимог сучасної музичної педагогіки. Доведення окремих операцій до рівня автоматизму забезпечує економію фізичних і когнітивних ресурсів та дозволяє скеровувати увагу на досягнення художньої мети виконання.

У сучасних умовах оновлення змісту мистецької освіти, зокрема в галузі інструментального навчання, надзвичайної актуальності набуває проблема формування виконавських навичок учнів мистецьких закладів. Особливої уваги потребує дослідження процесу поетапного формування навичок гри на музичних інструментах, що забезпечує ефективність педагогічного впливу та поступове досягнення високих результатів у грі. У фокусі наукового аналізу дедалі частіше опиняється структурована послідовність становлення навичок гри, що дозволяє реалізувати принципи поступо-

вості, доступності, варіативності та індивідуалізації в освітньому процесі.

Окремої уваги заслуговують дисертаційні дослідження, у яких запропоновано моделі або етапи формування виконавських навичок на основі практичного досвіду, аналізу психологічних механізмів музичної діяльності та педагогічних умов. Водночас, аналіз джерел засвідчує, що хоча ряд авторів і здійснили спроби визначити поетапність розвитку музично-виконавських умінь (Шуай Лю, О. Тарківська-Нагиналюк, Д. Ониськів та ін.), специфіка формування навичок гри на ударних інструментах у контексті колективного музикування в мистецьких ліцеях досі не стала предметом комплексного дослідження.

У межах дослідження «Розвиток інструментальної виконавської підготовки студентів мистецьких факультетів у процесі інтеркультурної комунікації» Шуай Лю запропонувала модель розвитку інструментальної виконавської підготовки студентів, яка ґрунтується на системному, компетентнісному та культурологічному підходах. Модель охоплює кілька послідовних етапів, що відображають поступове зростання професійної виконавської майстерності та інтеграцію культурно-комунікативних чинників у процес інструментального навчання:

- етап входження передбачає первинне знайомство студента з виконавськими стандартами, розвиток загальної мотивації до музичного самовираження та формування первинних навичок гри. Акцент робиться на індивідуальне сприйняття музичного матеріалу;

- етап технічної адаптації характеризується цілеспрямованим формуванням технічних навичок гри на музичному інструменті, з урахуванням індивідуальних можливостей виконавця. На цьому етапі важливо досягти моторної стабільності, ритмічної точності та базової інтерпретаційної грамотності;

- етап культурної інтерпретації зосереджується на засвоєнні стилістичних особливостей музичних творів різних культур та епох, інтеграції знань з історії мистецтва, аналізу інтеркультурних музичних феноменів;

- етап інтеграції у виконавський колектив передбачає перенесення сформованих індивідуальних виконавських умінь у практику ансамблевого та оркестрового музикування. Особлива увага приділяється розвитку комунікативних навичок, синхронності, чутливості до партнерів по музикуванню та взаємодії з диригентом (Шуай, 2023).

Таким чином, модель Шуай Лю відображає цілісний процес підготовки студента-інструменталіста, який включає як індивідуально-технічний компонент, так й інтерактивно-комунікативну складову, що особливо важливо у сучасному багатокультурному освітньому середовищі.

У дисертації «Формування метро-ритмічного чуття в процесі інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва» О. Тарківська-Нагиналюк досліджує процес становлення метро-ритмічного чуття як фундаментальної складової виконавських навичок. На основі емпіричних спостережень та педагогічного експерименту авторка виокремила послідовні етапи розвитку ритмічної компетентності, які відображають поступове вдосконалення здатності до ритмічної координації, як в індивідуальному, так і колективному виконанні.

Перший етап – сприймання ритму – пов'язаний із розвитком внутрішнього пульсу, здатності точно відтворювати ритмічні моделі, розрізняти метричні акценти та дотримуватись заданого темпу. Значну увагу приділено розвитку слухової чутливості до ритмічних змін.

Другий етап – ритмічна активність в індивідуальній грі – орієнтований на формування стабільного виконання в межах простих ритмічних структур, освоєння метричних груп, синкоп та акцентів.

Третій етап – ансамблева ритмічна взаємодія – характеризується розвитком здатності до координації з партнерами, відчуття загального пульсу, мікротаймінгу, а також адаптації до темпоритмічних змін у колективному виконанні.

Четвертий етап – гнучкість у ритмічній взаємодії – передбачає здатність до спонтанного реагування на зміну темпу, компенсування помилок партнерів, оперативного узгодження ритмічної тканини твору.

П'ятий етап – ритмічна стабільність ансамблю – фінальний рівень розвитку, на якому учасник демонструє повну інтеграцію в ансамблеве виконання з урахуванням усіх ритмічних компонентів, гнучко реагує на диригентські вказівки, ритмічні нюанси й зміни фактури (Тарківська-Нагиналюк, 2021).

Таким чином, модель Тарківської-Нагиналюк є важливим підґрунтям для формування саме колективної ритмічної компетентності, що є особливо актуальним у контексті ансамблевої гри на ударних інструментах.

У своєму дослідженні «Методика формування виконавських навичок майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментального навчання» Д. Ониськів виділяються наступні етапи формування виконавських навичок майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментального навчання:

- індивідуально-технічний етап, на якому відбувається закладка двигунної автоматизації – розвиток моторики, стабільного ритму, базових пасажів.

- колективно-комунікативний етап, що характеризується навчанням синхронізації з іншими виконавцями – розвиваються нави-

чки слухання, адаптації до спільного звучання, невербальної комунікації.

– креативно-інтерпретаційний етап включає роботу над імпровізацією, художнім образом, стилістичною виразністю, здатність до адаптації під зміну сценотичної форми (Ониськів, 2015).

Розроблена Д. Ониськів система поетапного формування виконавських навичок є універсальною й придатною до адаптації у навчанні гри на різних інструментах, включаючи ударні. Водночас, вона не враховує специфіку ансамблевої гри ударників, що обґрунтовує необхідність подальших розробок у цій галузі.

Ці дисертаційні дослідження демонструють наявність фрагментарного підходу до вивчення етапів формування виконавських навичок, однак вони не охоплюють комплексного формування ансамблевих навичок гри на ударних інструментах у закладах мистецької освіти, з урахуванням технічної, ритмічної, комунікативної та емоційно-вольової складової. Саме ця проблема залишається незакритою в сучасній педагогічній науці та потребує системного дослідження.

Також актуальність проблеми визначається динамікою освітнього середовища, науково-технічний прогрес, процеси глобалізації та інтенсивна цифровізація освітніх практик вимагають регулярного оновлення методик та їх адаптації до змінених умов. За цих обставин на перший план виходять методично вивірені етапи формування навичок гри на ударних інструментах учнів мистецької освіти.

Новизна дослідження полягає у визначенні структурно-змістових ознак етапів формування навичок гри на ударних інструментах саме в інституційному форматі мистецького ліцею, де спеціалізована мистецька підготовка реалізується синхронно із загальноосвітнім компонентом.

Теоретичне обґрунтування проблеми. Формування виконавської навички розглядається як неперервна прогресія від свідомо контрольованої дії до автономного, енергоефективного виконання в реальних музично-стилістичних умовах. Пояснювальну рамку становить поетапна логіка моторного навчання, у межах якої стабілізація рухових патернів поєднується з художньо-змістовною інтерпретацією. Організаційним принципом є цілеспрямована практика з мікроцілями, частим зворотним зв'язком і поступовим ускладненням завдань; у сфері ударних це включає тренування рудиментів у широкому темповому діапазоні, розвиток незалежності кінцівок, контроль інтонування та демпфування на звуковисотних інструментах.

Розуміння того, як в учнів формуються навички гри на інструменті, спирається на фундаментальні моделі моторного навчання.

Класична триетапна схема Фіттса-Познера (когнітивний, асоціативний та автономний етапи) дає методологічну рамку, що пояснює перехід від свідомо контрольованих та помилкових рухів до стабільного виконання з високим ступенем автоматизації. На когнітивному етапі в учнів ударного класу домінує побудова «ментальних карт» дії – усвідомлення постави та хвату, розрізнення типів ударів, первинне кодування ритмічних структур. Асоціативний етап пов'язаний з інтенсивним тренуванням і крок за кроком зменшує кількість помилок завдяки порівнянню очікуваного та фактичного результату, що особливо помітно під час опанування рудиментів на малому барабані чи координаційних схем на установці. На автономному етапі з'являється моторна економія й здатність переносити увагу з «механіки» на художньо-інтерпретаційні завдання (динамічні плани, фразування, стилістичні відтінки). Актуальні огляди з когнітивної та нейронаук підтверджують евристичність цієї тріади для інструментального навчання, пропонуючи також емпіричні моделі, які описують руйнування-перебудову моторних схем і роль свідомих стратегій у стабілізації навички (Тенісон, 2016).

Методологія та методи. У ході дослідження був застосований інтегральний науковий підхід, який забезпечує цілісність та синергію взаємодії елементів дослідження. Методологічна база дослідження ґрунтується на комплексі методів, до якого входять аналітичний, системно-узагальнюючий, аналіз та синтез, тощо.

Результати та дискусії. У музично-виконавській практиці навички становлять ядро виконавської компетентності, саме через них забезпечуються точність, швидкість, стабільність і виразність відтворення музичного тексту за одночасного зниження витрат фізичної енергії.

В українській системі початкової та середньої мистецької освіти навчання ударників регламентується типовими програмами, які задають результати навчання, критерії оцінювання та орієнтовні методи роботи. Їхня структура поєднує технічний та інтерпретаційний розвиток, від базової постави, хватів, елементарних штрихів і ритмічних формул – через читання з аркуша, ансамблеву злагодженість та роботу з репертуаром – до стилістично вмотивованого виконання й початків імпровізації на пізніших етапах. Важливо, що зазначені документи інтегрують вимоги до матеріально-технічного забезпечення класів, конкретизують форми поточного й підсумкового контролю та фіксують очікувані результати на кожному щаблі навчання, забезпечуючи викладачеві опорні точки для індивідуалізації освітньої траєкторії з урахуванням різноманітності інструментарію (Чекан, 2015).

Згідно з частиною 5 статті 35 Закону України «Про повну загальну середню освіту» мистецький ліцей – це «заклад спеціалізованої мистецької освіти, що забезпечує здобуття початкової та профільної мистецької освіти одночасно із здобуттям повної загальної середньої освіти на всіх або окремих її рівнях». Аналогічне визначення надано в Постанові Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 р. №1313 «Про затвердження Положення про мистецький ліцей».

Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 р. № 1313, якою затверджено «Положення про мистецький ліцей», передбачає організацію освітнього процесу у вигляді двох взаємопов'язаних складових – загальноосвітньої та мистецької, – що реалізуються у скоординованому навчальному плані, режимі занять і формах контролю.

Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України від 29 серпня 2024 року №616 затверджено «Типову освітню програму для 1-9 класів музичних ліцеїв». На основі цієї Типової освітньої програми музичний ліцей складає освітню програму для 1–9 класів музичного ліцею.

Формування навичок гри на ударних інструментах в умовах мистецького ліцею має свою специфіку. З одного боку, ліцей дотримується державних стандартів мистецької освіти, навчальні програми з інструменту (ударних) на початковому і профільному рівнях затверджені уповноваженими органами і є типовими для всієї мережі початкової спеціалізованої освіти. З іншого боку, інтеграція з загальноосвітнім процесом і концентрація талановитих учнів створюють особливе освітнє середовище. У ньому навчання гри на ударних відбувається інтенсивніше й комплексніше, ніж у звичайних дитячих музичних школах, учні мають більше часу для музичних занять упродовж навчального дня, ширші можливості для ансамблевої гри та виступів, а також стикаються з вищими вимогами до результатів.

Вивчення навчальних предметів спеціалізованого музичного компонента здійснюється відповідно до змісту модельних навчальних програм: Типової навчальної програми з навчальної дисципліни «Ударні інструменти» для 1–4 класів і Типової навчальної програми з навчальної дисципліни «Ударні інструменти» для 5–9 класів.

Специфіка формування навичок гри на ударних у мистецькому ліцеї полягає у поєднанні загальнообов'язкових державних стандартів із потенціалом розширеного освітнього середовища, інтегрованість із загальноосвітнім процесом та концентрація мотивованих і обдарованих учнів створюють умови для інтенсивнішої та комплекснішої роботи, ніж у звичайних дитячих музичних школах. Це

виявляється у збільшенні часу, що відводиться на музичні заняття впродовж навчального дня, у ширших можливостях для ансамблевої практики та публічних виступів, а також у підвищенні вимог до результатів.

Спеціалізований музичний компонент реалізується відповідно до змісту модельних навчальних програм для молодших та середніх класів, які структурно забезпечують послідовний перехід від первинної техніко-ритмічної грамотності до комплексних виконавських умінь і стилістичної свідомості.

Означена триетапна логіка корелює з класичною моделлю формування навичок Фіттса–Познера (когнітивний, асоціативний, автономний етапи), що пояснює перехід від свідомо контрольованих дій до автоматизованого, енергоефективного виконання і надає операціоналізовані орієнтири для поетапного оцінювання.

На основі проведеного теоретичного дослідження та модельних навчальних програм нами були визначені декілька етапів формування навичок гри на ударних інструментах учнів мистецьких ліцеїв:

1) Початковий етап, як правило, розпочинається у молодшому шкільному віці (6-8 років, залежно від інструменту та індивідуальної готовності дитини). На цьому етапі пріоритетним завданням є закладення базових технічних і музичних навичок, розвиток елементарної виконавської майстерності та інтересу до музики. У програмі початкового рівня відображені ключові цілі, а саме розвиток музичних здібностей учня (ритму, слуху, пам'яті, емоційної сфери, музичальності та артистизму), набуття основних навичок гри на різних ударних інструментах, оволодіння елементарною технікою і прийомами гри. Одним з перших кроків є навчання виконання елементарних ритмічних малюнків та вправ. Це розвиває внутрішнє відчуття ритму – фундаментальну якість для ударника.

На початковому етапі закладаються основи техніки та музичальності, опановуються базові прийоми гри, розвивається ритмічний слух і координація, формується мотивація до занять, відбувається залучення до елементарного репертуару та перших публічних спроб.

2) Базовий (середній) підрівень початкової мистецької освіти в ліцеї характеризується інтенсивним розвитком технічних умінь та музичних компетентностей юних ударників. Якщо на початковому рівні основним було оволодіння елементарними навичками, то на середньому рівні увага зміщується на розширення технічного діапазону (швидкість, складніші ритмічні фігури, динаміка, артикуляція удару), а також на усвідомлене музичне виконання. Учні цього віку вже мають певну технічну базу, тому педагог збільшує складність

репертуару та вправ поступово, відповідно до зростання можливостей.

Стилістична широта творів сприяє розвитку гнучкого музичного мислення і дозволяє учням знайти власні вподобання. Наприклад, один учень може виявити особливий інтерес до джазового виконавства на ударній установці, інший – до симфонічного оркестрового стилю (литаври, малий барабан), третій – до фольклорних ударних (бубон, тарілки тощо). Завдяки цьому навчання стає більш індивідуалізованим і мотивуючим.

Технічні навички на середньому етапі виходять на новий рівень. Учні опановують складніші рудименти (дробі, перекати, флами, ратамаки), розвивають витривалість і швидкість ударів. Педагоги вводять поступові вправи на незалежність кінцівок (наприклад, гра різних ритмічних малюнків руками і ногами), використовуючи методику «від простого до складного», закладену ще радянськими школами для ударників. Так, спочатку учень вчиться поєднувати дві кінцівки (рука і нога), потім додається третя, четверта.

Поряд із технікою, на базовому рівні значно зростають вимоги до музичності виконання. Учень вже здатен усвідомлено працювати над динамікою (гучністю) та тембровими фарбами ударних інструментів. Викладач вчить передавати характер музичного твору через відтінки звучання (м'який або різкий удар, легато на клавішних ударних чи чітке стакато, користування різними зонами барабана для отримання різного тембру).

В навчальному процесі присутні бесіди про зміст музики, про композиторів, про художні образи, які можна уявити під час гри. Розвивається емоційне мислення виконавця, здатність переживати музику і передавати свої переживання через гру.

Значну роль у формуванні навичок на цьому етапі відіграє ансамблеве музикування. Якщо на початковому рівні учень здебільшого грав соло з акомпанементом фортепіано, то в середніх класах його активно залучають до різних форм ансамблів (дуетів, тріо ударних, ансамблю з іншими інструментами, оркестру ліцею). Ансамблева гра розвиває у юних ударників слух і відчуття колективного ритму. Ударні інструменти часто виконують ритмічну або колоративну функцію в ансамблі, тож учень вчиться слухати інших, точно вписувати свої удари в загальну канву музики.

Для базового рівня характерним є також формування навичок самостійної роботи з твором. Учень поступово вчиться самостійно розбирати ноти нової п'єси, розподіляти складний пасаж на зручні для тренування фрагменти, планувати домашні заняття. Викладач контролює і спрямовує цей процес, але дедалі більше відповідальності покладається на самого учня.

3) Завершальний, профільний етап траєкторії забезпечує вихід на рівень, близький

до професійного, шліфується віртуозна техніка, формуються інтерпретаторські стратегії та власний виконавський стиль, закріплюються навички самоменеджменту практики й сценічної комунікації, поглиблюється готовність до продовження фахового навчання або до самостійної виконавської діяльності.

Дехто спеціалізується більше на ударній установці (естрадно-джазовий напрям), дехто – на оркестрових ударних (литаври, малий барабан, аксесуарні інструменти у симфонічному оркестрі), інші можуть приділяти більше уваги мелодичним ударним (ксилофон, маримба) або національним ударним (бубон, трикутник у фольклорних ансамблях). Водночас учень профільного рівня повинен мати універсальну підготовку, щоб за потреби виконувати будь-яку партію ударних, типові навчальні плани профільних класів передбачають комплексний розвиток усіх цих напрямів, хоча час розподіляється індивідуально.

Ще більш зростає увага до художньої інтерпретації музики. На цьому рівні учень не тільки грає ноти правильно й виразно, але й аналізує стиль твору, епоху, задум композитора, формує власне бачення його виконання. Педагог стимулює розвиток критичного мислення і рефлексії – після виступів учень разом з викладачем обговорює, що вдалося, а що ні, як покращити виконання. Формується здатність музиканта оцінити свою гру, почути себе з боку, усвідомлювати відповідність виконання професійним стандартам. В учня старших класів вже виробляється власний стиль гри, манера звуку, яку педагог лише коригує, не змінюючи кардинально.

Таким чином, профільний етап – це період творчого становлення, коли закріплюються всі раніше набуті навички і трансформуються в професійну майстерність.

Ансамблева практика на профільному рівні досягає найбільш відповідального рівня. Учні беруть участь у старших ансамблях та оркестрах мистецького ліцею, які часто виступають публічно, виїжджають на конкурси, концерти.

Висновки. Мистецький ліцей як освітня інституція створює цілісне середовище розвитку ударника, у межах якого послідовно реалізується триетапна модель формування навичок. На першому етапі вибудовується моторно-ритмічний фундамент і базова сценічна практика; на другому – відбувається інтеграція техніки з музично-художнім результатом в умовах ансамблевої взаємодії та зростає автономність навчальної діяльності; на третьому – утверджується інтерпретаційна самостійність, сценічна надійність і професійна спрямованість.

Такий підхід забезпечує відповідність сучасним вимогам музичної освіти й гарантує наступність у підготовці до наступних рівнів спеціалізованого навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ониськів Д. О. Формування виконавських умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі інструментально-виконавської підготовки : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. Тернопіль, 2015. 264 с.

2. Тарківська-Нагиналюк О. Д. Педагогічні умови розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Київ, 2021. 228 с.

3. Чекан А. П. Основи музичного виконавства : підручник. Львів : Сполом, 2015. 240 с.

4. Шуай Л. Інструментально-виконавська підготовка студентів педагогічних університетів на основі асоціативного поєднання мистецької інформації : дис. ... доктора філософії : спец. 014 – середня освіта (музичне мистецтво). Київ, 2023. 220 с.

5. Tenison C., Anderson J. R. Modeling the Distinct Phases of Skill Acquisition. Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition. 2016. № 5. P. 749-767.

REFERENCES:

1. Onyskiv D. O. (2015). Formuvannia vykonavskykh umin maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva u protsesi instrumentalno-vykonavskoi pidhotovky

[Formation of performing skills of future teachers of musical art in the process of instrumental and performing training]. Ternopil [in Ukrainian].

2. Tarkivska-Nahynaliuk O. D. (2021). Pedahohichni umovy rozvytku metro-rytmichnoho chuttia maibutnikh uchyteliv muzyky v protsesi fakhovoi pidhotovky [Pedagogical conditions for the development of metro-rhythmic sense of future teachers of music in the process of professional training]. Kyiv [in Ukrainian].

3. Chekan A. P. (2015). Osnovy muzychnoho vykonavstva [Fundamentals of musical performance]. Lviv [in Ukrainian].

4. Shuai L. (2023). Instrumentalno-vykonavska pidhotovka studentiv pedahohichnykh universytetiv na osnovi asotsiatyvnoho poiednannia mystetskoï informatsii [Instrumental and performing training of students of pedagogical universities based on associative combination of artistic information]. Kyiv [in Ukrainian].

5. Tenison C., Anderson J. R. (2016). Modeling the Distinct Phases of Skill Acquisition. Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition [in English].

*Дата першого надходження рукопису
до видання: 24.07.2025*

*Дата прийнятого до друку рукопису
після рецензування: 27.08.2025*

Дата публікації: 30.09.2025